

Almens zwembad vertoont geen sporen van ouderdom ondanks A.O.W. leeftijd.

Almen - In mei 2000 is het officieel 65 jaar geleden dat het Almense Berkelbad tot stand kwam. Het bad werd in mei 1935 - door de toenmalige burgemeester van de Gemeente Gorssel, de heer Wentholt - geopend.

Echter de oprichtingsvergadering was reeds op 10 augustus 1934 tijdens een bijeenkomst in Hotel Ovink tot stand gekomen.

De mensen van het eerste uur waren de heren L. Oosterkamp, voorzitter, J.H. Voorhorst secretaris/penningmeester, G. Bokhorst, D. ter Hogt en G. Koning, leden.

Meester Welling was het echter in de begin jaren twintig een doorn in het oog dat vele leerlingen van de Julianaschool de zwemkunst niet machtig waren.

Na schooltijd gaf hij zwemles in het riviertje De Berkel op de plek waar nu ongeveer het bad ligt. Een verplaatsbaar rusthuisje voor T.B.C. patiënten - beschikbaar gesteld door het Groene Kruis deed dienst als kleedruimte met de toepasselijke tekst op de daklijst: **"Ik spartel en blijf boven"**.

Periode 1935 - 1944:

Citaat uit het reglement van orde: "Het gebruik van één cabine door meer dan één persoon is zonder toestemming van den badmeester verboden".

Met steun van de oudercommissie van de Julianaschool en het bestuur van het Centraal Genootschap heeft de badcommissie gelden ingezameld en plannen bedacht om te komen tot een verantwoorde zwemgelegenheid aan de Berkel. In de weide van de heer ter Meulen werd een stuk land uitgediept met een verbinding met de Berkel zowel richting Spitholterbrug als richting Besselinkvonder. Compleet met trappen kostte het de lieve somma van **f 285.--**

Daarnaast konden aannemers inschrijven voor de te bouwen kleedruimte.

Bestek en tekening lagen twee weken ter inzage bij Hotel Ovink. Aan de laagst ingeschrevene werd het werk gegund. Zo kwam uiteindelijk de badstal inclusief schaphenhokken tot stand voor een bedrag van **f 641.50**

Voor goed toezicht werd zorg gedragen via oproepen in Z.C. het D.D. en de G.O.C. Uiteindelijk werd de heer Nout benoemd die met een vorstelijk salaris van **f 17.50** per week naar huis ging.

Een ander heikel punt was de openstelling op zondag. Zelfs dominee Semmelink werd geraadpleegd. Uiteindelijk kwamen er drie voorstellen op tafel waarover de badcommissie diende te stemmen.

Voorstel 1: Op zondag dicht

Voorstel 2: Na de kerkdienst (12.00 uur) open of

Voorstel 3: Eén maal per veertien dagen open van 14.00 uur tot 17.00 uur.

Met drie voor en twee tegen werd voorstel drie aangenomen. De tegenstanders gaven echter wel te kennen om zich met hart en ziel te blijven inzetten voor het wel en wee van het bad.

Tijdens de oorlogsjaren kampte de badcommissie met een tekort aan inkomsten doordat de schooljeugd uit Eefde, Harfsen, Groot-Dochteren en Laren wegens gebrek aan fietsbanden het bad niet konden bezoeken. Bovendien kon badmeester Klerk wegens reisproblemen niet uit Deventer komen, zodat het bad in 1944 eerder dichtging.

Periode 1945 - 1954:

Citaat uit het reglement van orde: "Bij de witte vlag in top: Alleen dames zwemmen, Bij blauwe vlag: Alleen Heren en bij de rode vlag: Gemengd zwemmen".

Op 2 april 1945 rukten de geallieerde troepen via de Spitholterbrug Almen binnen. Almense inwoners vluchtten richting overkant kanaal. De geallieerden zagen hun aan voor vluchtende Duitsers, zodat de burgers van Almen door eigen vuur werden getroffen en gedood. Een kleine vijftig Canadezen sneuvelden in de gevechten om het kanaal, zodat Almen met vreugde en pijn in het hart de bevrijding vierde. Van schoonmaken van het bad kwam niets terecht mede door diefstal en vernielingen.

Bovendien dreigde er een tyfus epidemie die het badbestuur deed besluiten om het bad in 1945 niet open te stellen.

Na de oorlog werd badmeester Groothedde aangesteld. In 1949 werd onder de bevolking *f* **343.40** ingezameld voor o.a. verbeteringen en de aanleg van een tegelpad langs het bad. Ook ontstond er commotie vanwege de kleding van de badmeester die volgens sommige ingezetenen aanstootgevend zou zijn.

Een extra badcommissie vergadering besloot om bij de plaatselijke *Confektie en Maatkledingzaak voor Heerenmode - de fa. Berkenbosch* -- een drietal witte lange broeken en witte overhemden te laten maken.

Periode 1955 - 1964:

Citaat uit het reglement van orde: "Een behoorlijk badpak is noodzakelijk".

Het ieder jaar uitbaggeren van de badkuil en het opnieuw aanbrengen van schoon wit zand werd ervaren als een zeer arbeidsintensieve klus. Inmiddels was ome Roelof Pelgrum het badbestuur komen versterken en hij was het die voorstelde om de bodem te voorzien van een gewapende betonvloer van 15 cm. dik. Dit gebeurde ook. Tevens werd er een brug over het bad aangelegd die toegang gaf tot de echte Berkel wat het diepe bad was en waar een hoge en een lage duikplank stonden met kokosmatten bekleed. Het bad in de Berkel werd afgebakend met touwen en drijvende tonnen. Het ondiepe bad was vanwege de vloer een enorme verbetering, bovendien waren er al eerder betonnen zijwanden geplaatst.

Badmeester Kuik gaf leiding aan het bad in de periode 1955-1963. Onder zijn leiding werd er ook geoefend voor het A-diploma en het diploma geoefend zwemmer wat later het B-diploma werd.

Periode 1965 - 1974:

Citaat uit het reglement van orde: "De tijdsduur van een bad , aan en uitkleden inbegrepen is als maximum 1 uur. Op drukke momenten kan deze tijdsduur bekort worden".

In het najaar van 1966 werd badmeester Martin Jansen benoemd tot badmeester die na zijn militaire dienst in mei 1967 begon.

Het bestuur bestond in die dagen uit dr. v.d.Wetering-deRooy, meester H.van 't Sant, W.Bomhof, R.Boschloo, R.Pelgrum, Chr. J. Broer en W.Lubberding.

In 1968 vraagt de badmeester om elektriciteit in de verkoopruimte en kassa en tevens om aansluiting van telefoon.

In 1970 werd dit echter pas gehonoreerd. Voor telefoneren moest men naar het PTT postkantoor aan de Dorpsstraat. De jongens van Wolvers waren de eerste badhulpen die o.a. het gras met een zeis maaiden.

De Berkel zelf begon steeds meer op een open riool te lijken en van verantwoord zwemmen was geen sprake meer. Er werden plannen gemaakt voor een diep bassin. Zwembadbouwer TIP uit Twello bracht een offerte uit voor een bassin van 25 meter lang en 12 meter breed , een springkuil van 8x8 meter en een open zandfilter. Totaal werd dit begroot op ruim f 100.000.--

Eens te meer bleek dat Almen de saamhorigheid en de gemeenschapszin hoog in het vaandel heeft staan, want door een inzamelactie werd maar liefst ruim f 64.000.- - bijeengebracht. De jubilerende Coöperatie schonk f 10.000.-- en het restant werd gevoteerd door de gemeenteraad van de Gemeente Gorssel.

De schop kon in de grond en in het voorjaar van 1968 verrees het huidige diepe bassin. Wethouder Loman sprak dan ook terecht bij de opening:

"WAT EENHEIDSZIN VERMAG".

Het nieuwe bad lag er kaal bij en een zonneweide was er ook niet.

Alhoewel!!! In één dag werd er een ligweide aangelegd. Met vrachtwagens van de Coöperatie werden graszoden gehaald. De heer H.Bruins destijds werkzaam bij de Heide Maatschappij regelde dit even. En vele Almenaren rolden de zoden uit , om "hun" bad van een prachtige groene tapijt te voorzien. Alweer een staaltje van onderlinge verbondenheid.

Ook werd er later een houtsingel door de Heide Maatschappij ingeplant.

Badmeester Jansen woonde in een houten directiekeet op de plaats waar nu de fietsenstalling is.

In de zomer van 1968 lieten baldadige feestgangers het ondiepe bad leeglopen door aan kranen te draaien.

De Almense Brandweer was met vele vrijwilligers de hele dag in touw om het bad weer te vullen.

In 1969 werd de Boskoele in Gorssel geboren.

Het Berkelbad ging mede door het laten leeglopen scheuren en ouderdomskwalen vertonen en uiteindelijk ging de waterstand van het ondiepe bad gelijk op met de waterstand van de Berkel.

De actie Bibbermans voor verwarming van de Boskoele bracht in de gehele gemeente Gorssel f 32.000.-- op. Men verweet Almen dat men slechts f 200.-- had gegeven. Maar men moet niet vergeten dat men een jaar eerder al f 64.000.-- bijeen had gebracht.

In 1968 werd de zwem en waterpolo vereniging De Berkelspringers opgericht.

In de glorie jaren speelde men met twee senioren heren teams, twee jongens teams en had de zwemafdeling ruim 75 meisjes en jongens als lid.

Het eerste heren team speelde vrij hoog en moest verre reizen maken naar o.a. Culemborg, Harderwijk, Amersfoort en Barneveld. Er werd onder de bezielende leiding van Martin Jansen s' morgens om 6.00 uur vóór opening aan zwemtraining gedaan en s' avonds na sluiting trainde de selectie van het zwemmen, terwijl de waterpolo op zondagmorgen na de kerkdienst trainde. Men maakte zelf de waterpolo doelen en ook de startblokken werden in eigen beheer gefabriceerd.

Door te weinig aanwas van jeugd gingen de Berkelspringers eind jaren zeventig kopje onder.

Ook dreigde het bad ophouden te bestaan, omdat men zich zag omringd door verwarmde buitenbaden.

Almen had het koud, met bovendien een kapot ondiep bad en men sukkelde voort. Vergaderen, tekeningen, prognoses, besprekingen met gemeente etc. etc., het was duidelijk dat het bestuur er alles aan was gelegen om ook verwarming te krijgen en een nieuw bassin.

Haalde men de veertig .Ja of Nee.

Een handtekeningen actie met ruim 3300 handtekeningen werd aan het college aangeboden en toen Commissaris van de Koningin Mr. Geertsema een werkbezoek aan de Gemeente Gorssel bracht en bij de Spitholterbrug de gemeente binnenkwam bood men hem een gedicht aan met de volgende tekst:

**GEMEENSCHAPSZIN IN HET LAND VAN STARING
VERMAG ZEER VEEL, LEERT DE ERVARING
ALMEN DAT ZELF EEN ZWEMBAD BOUWDE
WIST EEN TRADITIE TE BEHOUDEN
VERWARMT ONS BAD, HOORT MEN SINDE JAREN
STEUNT ONS, OM DE MIDDELEN TE VERGAREN**

De badcommissie wil niet pretenderen dat zij door geen actie te voeren, nog een koud bad hadden gehad, uiteindelijk werd er in januari 1975 in de raadsvergadering positief beslist, hetgeen met applaus in de raadszaal, als blijk van waardering, werd geuit.

Periode 1975 - 1984:

Citaat uit het reglement van orde: "Niemand mag zich in een andere afdeling van het bad begeven dan hem door den badmeester is aangewezen".

In het vroege voorjaar van 1975 werd begonnen met de aanleg van het huidige ondiepe bad en werd met de uitgegraven grond het oude bad gedempt. (waar de zonneweide aan de Berkel zijde is)

Op 9 augustus 1975 vond de " de tropische opening " plaats . Zelfs de muzikanten van Juliana verschenen in badpak en zwembroek.

Het enthousiasme waarmee gedurende ruim veertig jaar door de bevolking van Almen en omgeving is geijverd voor hun zwembad De Berkel maakte een ander besluit haast onmogelijk aldus burgemeester W.J.P. van Notten tijdens de opening.

Dr. van de Wetering - de Rooy kondigde bij de opening een vaste verkering aan tussen de Berkel en De Boskoele. Serieuze trouwplannen werden besproken en de trouwkaarten (abonnementen voor twee baden) werden al verzonden.

Kortom: Er kwam één Stichting Gorsselse Zwembaden.

De feestelijkheden werden verder opgesierd met het tweede Zwemfeest. Deze feesten zouden uitgroeien tot grote regionale evenementen met zelfs landelijke belangstelling van de pers, radio en tv. Vaste onderdelen van de feesten waren de Berkelmarathon (zwemmen vanaf de Spitholterbrug tot aan het zwembad) en de familie estafette waaraan vader, moeder en twee kinderen uit hetzelfde gezin aan meededen. Zelfs de burgemeester met zijn gezin deed mee, omdat badmeester Jansen hem daarvoor strikte als tegenprestatie dat hij bij één van de Zwemfeesten met een hete luchtballon mee mocht.

In 1981 werd heel Almen opgeschrikt door het rekenvoorbeeld van wethouder Uri. Hij ging er in zijn rekenvoorbeeld vanuit dat sluiting van het Almense bad de beste oplossing was. Heel Almen in rep en roer. Maar liefst 18 ingezonden stukken van verontruste Almenaren verschenen er in het Z.D. en de G.O.C. Daarnaast vele redactionele artikelen. Nog steeds stond heel Almen achter "haar" bad en vormde wel degelijk een hecht blok. Zo erg zelfs dat het voor wethouder Uri een struikelblok werd. Uiteindelijk zag de PVDA/PPR fractie in de suggestie van Uri het voordeel dat de discussie over het tekort van beide Gorsse baden in een stroomversnelling is geraakt en iedereen in de gemeente nu op de hoogte is van de hoge kosten. Hierna kwam het Almense bad weer in rustiger zwembadwater terecht. Vervolgens maakte het een bloeiperiode door vanwege de vele activiteiten die werden georganiseerd, hetgeen de naamsbekendheid van het bad geen windeieren heeft gelegd.

Periode 1985 - 1994:

Citaat uit het reglement van orde: "Het is verboden in deze cabine te rooken, te spuwen of zo, zoowel als de inrichting zelve op eenigerlei wijze te verontreinigen".

De jaarlijkse Zwemfeesten werden ieder jaar omlijst met een jaarlijkse braderie op de zonneweide van het bad en spectaculaire stunts en evenementen. Het laatste zwemfeest werd in 1990 gehouden (onophoudelijk van 1974-1990).

Verder nog de Berkelfestivalweek, een zwemfeest met de renovatie in 1991 en de laatste met het 60-jarig bestaan in 1995.

Eén van de vele hoogtepunten van het zwemfeest vond plaats in 1985. Het jaar waarin het bad zijn gouden jubileum vierde. Tijdens het zwemfeest kwam de TROS televisie opnamen maken voor het programma "De Eerste De Beste".

Stuntman Bennie Carrera vloog met de motorfiets over de Berkel en belandde ruim 30 meter verderop droog aan de overkant. De sterkste man van Nederland Huub van Eck liep met een auto op zijn nek ruim 9 meter en een Duitse stuntman liet zich in een auto op 55 meter hoogte op autowrakken vallen. Zonder een schrammetje stapte hij uit. Kortom volop spektakel. Maar ook andere bezigheden.

Zo werden er tijdens het jubileum straat-zwemwedstrijden in antieke zwemkleding gehouden en praktisch iedere straat vaardigde wel een team af. Het bestuur had een jubileumpoort aan het begin van de Berkelweg geplaatst en dierenfiguren met bloembakken sierden de Berkelweg. Wethouder Haytink sprak lovende woorden en met name de betrokkenheid van vrijwel de gehele bevolking - wel of niet zwemmend - met het bad. Een inzameling onder de bevolking bracht ruim f 4.000.-- op voor een jubileumcadeau. Dit werd de rode klim rots in het ondiepe bad die er nu ook nog staat. Nog een primeur was er voor badmeester Jansen zelf. Via de

K.N.Z.B. werd het bekend dat Jansen als eerste in Nederland het dauwzwemmen met Hemelvaartsdag had geïntroduceerd. Dit wordt nu nog ieder jaar gehouden. De strijd tijdens de familie-estafette was jaren achtereen een spannende strijd tussen de families Kloosterboer, Bruins, ter Hogt en later Dijksman en Jansen. De Berkelmarathon ging bij de jongens en later bij de heren vrijwel altijd tussen de broers Gijtenbeek en de jongens Bruins .

Het jaar 1986 stond in het teken van recreatieve uitbreiding van met name op de Berkel het stationeren van waterfietsen en kano's.

Na jaren wedijveren kon Jansen een ieder ervan overtuigen dat deze recreatieve uitbreidingen een extra bron van inkomsten opleverden voor het exploitatie tekort. De wens om tevens trekkershutten aan te schaffen bleef in de ijskast staan tot 1991. Echter de houten badhokjes die nog dateerden uit 1935 werden wel erg slecht. en de wens om deze te vervangen, werd steeds groter, mede door de nieuwe milieu eisen die een deugdelijke accommodatie voorschreven met volop douche en kleedruimte. Na vele jaren van verhitte debatten ging de kogel eindelijk door de kerk en werd de nieuwbouw zoals die er nu nog staat in 1991 gerealiseerd. Hiermee verdween wel een stukje nostalgie van oude houten hokjes, waar vooral de Almen de jongens veel plezier aan beleefden door stiekem de houten noesten die in het hout zaten te verwijderen om zo bij de meisjes naar binnen te kunnen gluren. Bovendien onderging het bad een facelift omdat er ook geld werd uitgetrokken voor recreatieve voorzieningen zoals glijbaan, waterval en de lang gekoesterde trekkershutten. Burgemeester van Notten opende dan ook op gepaste wijze - gezeten in een kano - de nieuwe accommodatie. Het feest werd gevierd in een feesttent en de Veronica Zomertruuk kwam de festiviteiten muzikaal opluisteren. Door deze expansie stond het bad regelmatig in de spotlights . Dit trok ook de aandacht van regio pers, landelijke pers en radio en tv. Zo maakte de NCRV opnamen voor "Weg langs de snelweg", de AVRO voor "Ontdek je Plekje" en verder kwamen de Belgische BRT voor het programma "Vakantieland" en maakte de Duitse televisie het ZDF opnamen voor "Aktief in de Euregio". Het unieke concept van zwemmen en aktief bezig zijn met minder fraai weer en kunnen overnachten sloeg enorm aan.

Het zwemseizoen werd in die jaren ieder jaar afgesloten met een bombokaal (wie maakt de mooiste en grootste bom van de hoge) en het hondenzwemmen. Baas en hond gingen samen te water. En in het ondiepe bad legde de Almense Brandweer op de laatste zwembad altijd een enorm schuimbad aan.

Diezelfde Almense Brandweer was ook ieder jaar een steun en toeverlaat op de zwemfeesten met het bouwen van schansen, loopsteigers over de Berkel, balken voor fiets 'm d'r in, etc. etc.

Inmiddels was de Stichting Berkelzomp in Borculo opgericht. Deze nagebouwde replica maakt tot nu toe ieder jaar rondvaarten in Almen vanaf de aanlegsteiger bij het zwembad. Hieruit voortvloeiend ontstond het Berkelprojekt met als doel om de Achterhoek en de Berkel toeristisch te promoten. Er werden aanlegsteigers geplaatst bij de stuwen, er kwamen naamborden en info panelen. Het Waterschap van de Berkel met de toen nog Almense watergraaf de heer ter Meulen en de Recreatieschappen leverden een positieve bijdrage. En met succes. Want men werd genomineerd voor de ANWB toerisme trofee. En wat bleek. Men kende de eerste prijs toe aan het Berkelprojekt. Mede door deze successen werd er een samenwerkingsverband van kano verhuurbedrijven opgericht. Men stemde de prijzen op elkaar af en men gaf gezamenlijk een kano folder uit.

Periode 1995 - 2000:

Citaat uit het reglement van orde: "Ingeval van ziekte, open verwondingen of onreinheid kan de toegang tot de cabine en de inrichting door den badmeester worden ontzegd".

Na een prachtige en mooie bloeiperiode volgden er weer zware tijden. Volgens de wet moest het bad aan diverse eisen voldoen die veel geld kostten en dus zwaar op de maag van de gemeente kwam te liggen.

Dus laaide opnieuw de discussie op over wel of niet sluiten. Maar ook ditmaal had Almen niet aan krachten ingeboet wat betreft het protesteren en demonstreren.

Opnieuw vele krantenartikelen en ludieke acties o.a.

- het afplakken van de gemeente Gorssel onder de plaatsnaam Almen
- handtekeningen actie bij het stemlokaal voor de Europese verkiezingen.
- spandoeken bij de commissie vergadering.
- tijdens het Almens feest had ieder huis een spandoek en werden straten en zelfs beken voorzien van teksten.

Uiteindelijk was het wethouder Haytink die tijdens het Almens feest bij de huldiging van de schutterskoning het verlossende woord sprak, dat Almen niet dicht ging en de renovatie kon worden uitgevoerd.

En zo overleefde Almen weer een aanslag over het voortbestaan van het bad.

Het hield overigens wel in dat het Stichtingsbestuur met een bezuinigingsplan voor de dag moest komen. Heden ten dage ondervind men daar nog de naweeën van, maar uiteindelijk is de opzet van het bestuur om twee baden open te houden.

Laten we hopen dat we nog lang kunnen genieten van het Almense Berkelbad en dat niet burgemeester Meerburg die nog geen officiële zwembad handeling in Almen heeft verricht het Salomonsoordeel over het bad velt, door het bad daadwerkelijk met pensioen te sturen.

Met veel plezier samengesteld door: Martin Jansen.

Bronnen:

1. Verhalen van oud Almenaren.
2. verkregen informatie van de beginjaren.
3. Jubileum boeken uit 1975 en 1985.
4. eigen archief vanaf 1967 met vele foto's en krantenartikelen.